

Χαρτογραφώντας την ιστορία της μαύρης σταφίδας

Στάθης Κουτροβίδης
Δρ. Ιστορίας, υπάλληλος της
Βιβλιοθήκης της Βουλής

Πρώτο γενικό συμπέρασμα

Η γαιοκτησία αφήνει ίχνη από κάθε οικονομική σχέση που καταγράφεται σε συμβολαιογραφικά έγγραφα, μεταγραφές σε υποθηκοφυλακεία, στο υλικό του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στις εφημερίδες, στα Πρακτικά των συζητήσεων της Βουλής. Σε όλα δηλαδή τα έγγραφα που επιχειρούμε να φέρουμε στο φως μέσω της συνεργασίας με την Πριμαρόλια ΑΜΚΕ και το έργο ψηφιοποίησης του αρχειακού και τεκμηριωτικού υλικού.

Σκοπός της έρευνας

Η ψηλάφηση της ιστορίας της μαύρης σταφίδας, αυτού του πολύτιμου για την περιοχή προϊόντος, και μαζί με αυτήν της κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Τι συνέβη

Είναι ένα μοντέλο ανάπτυξης που εμφανίστηκε σε γενικές γραμμές το 1850 και συνεχίστηκε με αμείωτη ένταση έως και τις αρχές του επόμενου αιώνα. Το μοντέλο αυτό επιβλήθηκε στο σύνολο σχεδόν του βορειοδυτικού τόξου της Πελοποννήσου.

Σε τι άλλο μας βοηθά η έρευνα
αυτή;

Σε μια πολύ πιο ουσιαστική περιοδολόγηση
της ιστορίας της, να εντοπίσουμε δηλαδή τις
τομές, τις συνέχειες και τις ασυνέχειες αυτής
της πορείας.

Υπάρχουν γενικά πολλοί τρόποι για να προσεγγίσουμε το παρελθόν.

Συνήθως ακολουθούνται δύο.

Ο πρώτος είναι αυτός της ανάμνησης που αναπολεί την ακμή και το ένδοξο παρελθόν, του πλούτου.

Η ιστορία όμως της σταφίδας:

- δεν είναι μόνο μια ιστορία ακμής και πλούτου,
- είναι μια ιστορία με συγκρούσεις,
- είναι μια ιστορία με έντονες κοινωνικού χαρακτήρα αντιπαραθέσεις.

Κύρια χαρακτηριστικά αυτού του τύπου της ανάπτυξης της οικονομίας της σταφίδας

- Ο έντονος εκχρηματισμός της κοινωνίας
- Η ανάπτυξη του πιστωτικού συστήματος
- Η σύνδεση της οικονομίας με την πολιτική και τους εκπροσώπους της
- Η εμφάνιση νέων αστικών πολιτισμικών προτύπων
 - Οι δημογραφικές εξελίξεις
- Ένα νέο οικιστικό και πολεοδομικό μοντέλο

Δεύτερο γενικό συμπέρασμα

Ένα δεύτερο γενικού χαρακτήρα συμπέρασμα είναι ότι η ενασχόληση όλου και μεγαλύτερου πληθυσμού με αυτό το προϊόν και την καλλιέργειά του άλλαξε σύντομα τις ζωές τους. Η καλλιέργεια και διάδοση του προϊόντος επέβαλε αλλαγές στον τρόπο ζωής των ανθρώπων.

Τι λείπει από την έως τώρα έρευνα

Μια εκτεταμένη έρευνα στα υποθηκοφυλακεία, στα συμβολαιογραφεία της χώρας και της περιοχής ειδικότερα. Η έλλειψη κτηματολογίου δυσκολεύει ακόμα περισσότερο την κατάσταση. Ο στόχος αυτής της έρευνας θα ήταν η καταγραφή του επιπέδου της ιδιοκτησίας και ο εντοπισμός των μηχανισμών ιδιοποίησης της γης στον 19^ο αιώνα. Η πληροφόρηση μέσα από τις στήλες των εφημερίδων είναι μεγάλη και αρκετά πλούσια.

Ο ρόλος της Πριμαρόλια ΑΜΚΕ και η ψηφιοποίηση του υλικού

Μέσα από την ανάδειξη του αρχαιακού αυτού υλικού επιχειρείται να καταγραφούν όλοι αυτοί οι μικροί και μεγάλοι δείκτες εξέλιξης στην πορεία των χρόνων, μελετώντας τα υλικά αλλά και γραπτά κατάλοιπα. Ορισμένα επίσης μικρά ή μεγάλα projects, στα οποία θα μπορούσε να συμβάλλει και η Πριμαρόλια ΑΜΚΕ, θα μπορούσαν να είναι:

- Να γνωρίσουμε την ονοματοδοσία των οδών της πόλης και να τους εξηγήσουμε.
- Να καταγράψουμε σε ένα οδηγό της πόλης που βρίσκονταν τα μεγάλα γραφεία των σταφιδικών οίκων της πόλης.
- Σε μια γειτονική πόλη που γνωρίζω καλύτερα, θα έθετα το ερώτημα ποιος γνωρίζει τι ήταν η οικογένεια Κόλλα, αν και όλοι επισκέπτονται την ομώνυμη στοά της πόλης.
- Πόσοι επίσης γνωρίζουν πώς έλαβαν τα ονόματά τους οι οικισμοί που δημιουργήθηκαν στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα.

Οικία Μιχαήλ Κόλλα 1906 από καρτ ποστάλ

Βιογραφικό πλαίσιο

Ο Μιχαήλ Κόλλας ήρθε στην πόλη της Πάτρας μαζί με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας το 1827. Το υλικό προέρχεται κατά βάση από το αρχείο του Μ. Κόλλα, μέρος του οποίου βρέθηκε στα ΓΑΚ Πάτρας και ένα μέρος ανήκει σε ιδιώτη.

Εξοχική κατοικία Γιώργου Σωτηριάδη στο Μονοδένδρι Πατρών

Βιογραφικό πλαίσιο

Εκεί στο Μονοδένδρι ο Γιώργος Σωτηριάδης απέκτησε εθνική γη και την καλλιέργησε συστηματικά με σταφίδα. Ο ίδιος δικηγόρος άφησε το επάγγελμα του δικηγόρου και αφοσιώθηκε αποκλειστικά στην καλλιέργεια και το εμπόριο σταφίδας.

Επίλογος

- Μια συστηματική έρευνα σε αυτά τα ζητήματα θα μπορούσε να φωτίσει πολλές ενδιαφέρουσες πλευρές της ιστορίας της πόλης από το παρελθόν, μιας ιστορίας που μοιάζει σήμερα να είναι ξεχασμένη ή τουλάχιστον όχι σε προτεραιότητα στη σκέψη των ανθρώπων.
- Η ιστορία ως βίωμα νομίζω ότι μπορεί να λειτουργήσει διαφορετικά στη σκέψη των ανθρώπων και ειδικά των νέων. Αυτή τη διάσταση επιδιώκει να φωτίσει η Πριμαρόλια ΑΜΚΕ σταθερά και σε βάθος χρόνου.